

Forældreguide læsning

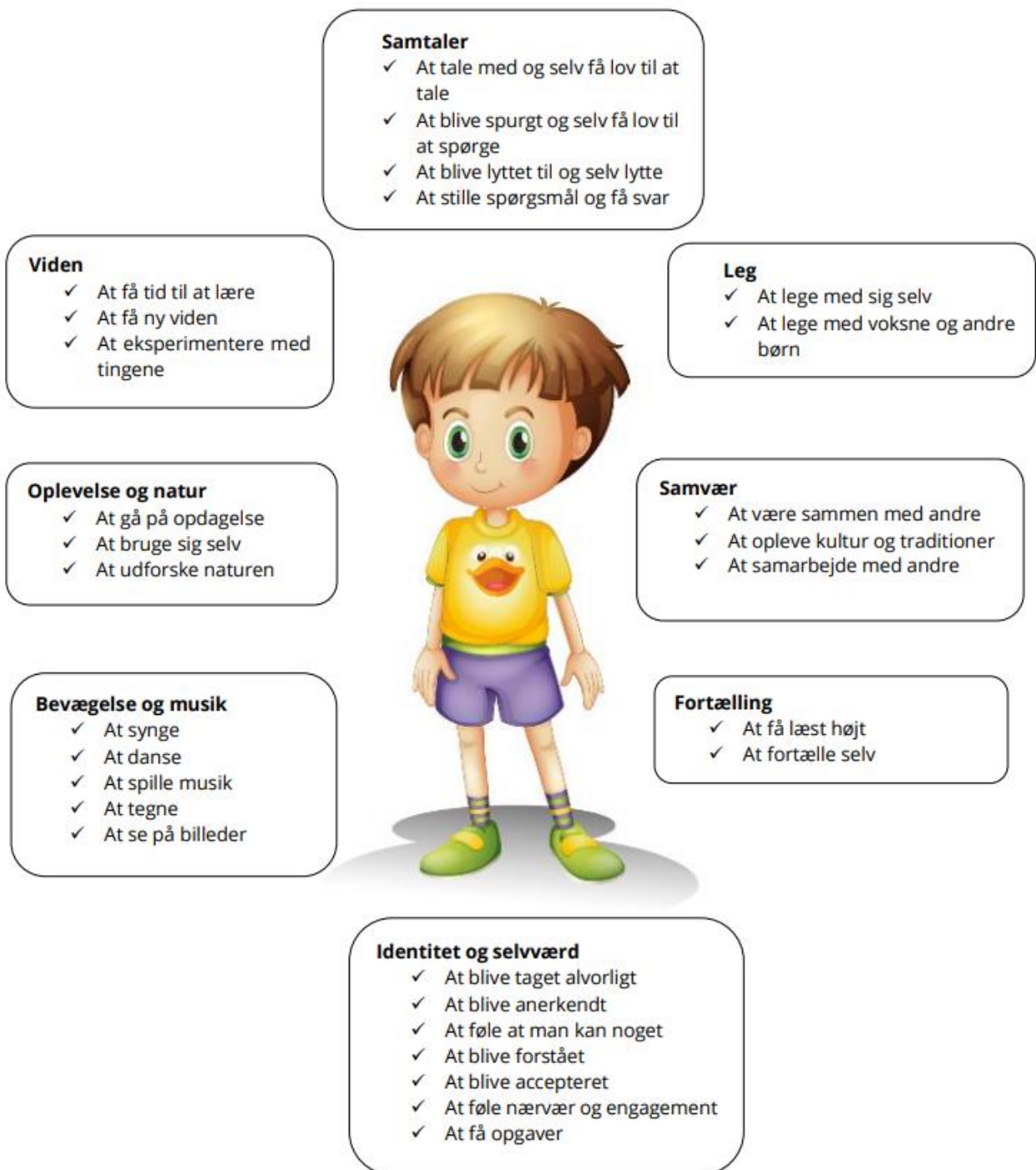
DU ER VIGTIG SOM FORÆLDER

Du er som forældre en vigtig medspiller i dit barns læse- og skriveudvikling. Læsning og skrivning har betydning for, hvordan dit barn klarer sig i skolen og i livet fremover.

I skolen lærer dit barn at læse. Som forælder understøtter du dit barns læseudvikling, når I læser sammen dagligt. Uanset hvordan dit barn læser, kan du hjælpe dit barn med at få lyst til at læse og blive en bedre læser.

Du støtter også dit barns læsning ved fortsat at læse højt for dit barn i bøger, dit barn endnu ikke selv kan læse.

Barnets kommunikation og sprog påvirkes af flere forhold, og det kan støttes af voksne og andre børn i barnets miljø. Nedenstående illustrerer nogle af de forskellige forhold og sammenhænge, der er med til at stimulere barnets sprog. Listen er ikke udtømmende, men viser et udsnit af de forhold, der har en central betydning for den sproglige udvikling.

Gode råd til forældre

✓ **Læs ofte med dit barn**

Læs med barnet og tal om bogens indhold. Gør det både før, under og efter læsning. Det anbefales, at barnet læser 15 min. 5 dage i ugen i alderssvarende litteratur gennem hele skoleforløbet.

✓ **Højtlesning**

Læs højt for barnet og gør det til en hyggestund at læse.

✓ **Tag på biblioteket**

Besøg biblioteket jævnligt sammen med barnet og lån bøger, som interesserer barnet eller som har en relation til det, barnet arbejder med i skolen.

✓ **Tal med barnet hver dag**

Tal med barnet i hverdagens situationer. Tal fx med barnet om, hvad der sker rundt om i verden eller, hvad I ser i TV. Fortæl også barnet, om hvad du har lavet i løbet af dagen.

✓ **Tegn og skriv sammen med barnet**

Tegn og skriv sammen med dit barn. Skriv fx små sedler til dit barn i madkassen og se, om barnet kan tyde hvad du har skrevet.

✓ **Vær nærværende under barnets læsning**

Sørg for tid og ro til at læse og engager dig i barnets læsning.

✓ **Støt op om barnets sprog og læsning**

Du skal opmuntre barnet til at bruge sproget og læse i sin fritid.

✓ **Vis hvad læsning kan**

Vis barnet, at man kan få viden og underholdning gennem læsning.

✓ **Vær engageret i barnets læsning**

Vis interesse for det, barnet arbejder med i skolen. Spørg ind til, hvad barnet har oplevet og lært i skolen og i SFO – også når barnet bliver ældre.

Læse udvikling

0. klasse

Dit barn har stadig brug for højtlesning. I skolen begynder dit barn at lære bogstaverne at kende—både deres navne, deres udseende og vigtigst: deres lyd. Og efterhånden begynder dit barn at kunne genkende enkle småord på skrift.

Gode råd

Tag dit barn med på biblioteket og vælg bøger sammen. Sæt jer tæt sammen, så dit barn kan kigge med i bogen og se, hvordan du bruger bogen. Peg på de ord, du læser. Tal om handlingen i bogen. På den måde læser du sammen med dit barn og ikke for dit barn. Stil åbne spørgsmål (f.eks. hvem er din bedste ven? Hvordan er man en god ven? Hvad er en nabo? Hvad betyder at invitere?)

Vær en god læse-rollemodel for dit barn. Lad dit barn se dig læse i en fysisk bog eller avis. På den måde lærer dit barn, at læsning er en naturlig del af hverdagen. Forklar de ord og vendinger dit barn ikke kender. Lav ikke om på ordene. Læs det, der står. Dit barn kan lære mange nye ord om dagen, hvis det får lov. Lad barnet finde kendte bogstaver og ord i teksten. Du kan også pege på et bogstav eller et ord og spørge om dit barn ved, hvad der står. Tal om bogstavernes lyde. Gå på jagt efter ord med en bestemt lyd, fx fff som i far eller mmm som i mor. Er lyden i starten, i enden eller inde i ordet? Børn har brug for voksne rollemodeller. Når vi læser på telefonen kan børn ikke se, hvad vi laver. Derfor er det godt at have fysiske bøger, som voksne læser i.

Læseudvikling

1.-2. klasse

I skal nu til at læse på to spor (oplevelse og træning): Dit barn har stadig brug for højtlesning af gode historier, hvori det kan spejle sig og lære om verdenen og sig selv. Men det skal også selv til at læsetræne, altså læse højt for dig i letlæsnings- bøger.

Gode råd

Tag dit barn med på biblioteket og vælg bøger sammen. Start med de lydrette. Efterhånden kan dit barn gå over til de grønne og dernæst de gule letlæsningsbøger i krybberne på biblioteket.

Sæt jer tæt sammen, så I begge to kan se, hvad der læses. Peg på det ord, barnet læser. Læg evt. din finger over noget af ordet, så barnet træner sig i at læse ord-dele, hvis ordet er langt og svært.

Tal om handlingen i bogen. På den måde læser du sammen med dit barn og ikke for dit barn. Stil åbne spørgsmål (f.eks. hvem er din bedste ven? Hvordan er man en god ven? Hvad er en nabo? Hvad betyder at invitere?) Forklar de ord og vendinger dit barn ikke kender. Lav ikke om på ordene. Læs det, der står. Dit barn kan lære mange nye ord om dagen, hvis det får lov. Lad barnet finde kendte bogstaver og ord i teksten. Du kan også pege på et bogstav eller et ord og spørge om dit barn ved, hvad der står. Tal om bogstavernes lyde. Gå på jagt efter ord med en bestemt lyd, fx fff som i far eller mmm som i mor. Er lyden i starten, i enden eller inde i ordet?

Efterhånden kan I også gå på jagt efter ord, som barnet kan genkende. Hvor mange steder står der f.eks. "og" på denne side? Det er en fordel at lade dit barn læse de bøger, der læsetrænes i, flere gange i træk.

Børn har brug for voksne rollemodeller. Når vi læser på telefonen kan børn ikke se, hvad vi laver. Dit barn skal se dig læse.

Læseudvikling

3.-4. klasse

Læsningen kører stadig ad to spor (oplevelse og træning): Dit barn har brug for højtlesning af gode historier, hvori det kan spejle sig og lære om verdenen og sig selv. Og læsetræningsmæssigt gælder det om, at få læst så meget som muligt, så dit barn får automatiseret de læsestrategier, det har lært i skolen.

Gode råd

Tag dit barn med på biblioteket og vælg bøger sammen. Vælg gerne mange forskellige slags bøger (fagbøger, skønlitterære bøger, tegneserier m.m.). Sæt jer tæt sammen, så I begge to kan se, hvad der læses. Hold et bogmærke ovenover den linje, der læses, så barnets øjne får hjælp til linjeskift. Efterhånden kan du lade dit barn læse "inde i hovedet" for sig selv. Men tal med dit barn om bogen. Spørg ind til, hvordan det går med hovedpersonen, hvad har hun/han lavet i dag, hvad tror du, der sker næsteften?

Tal med dit barn om bogen

Din interesse for dit barns læsning er med til at vise barnet, at læsning er vigtigt.

Når du taler med dit barn om bogen, hjælper du det med at forstå det læste.

Tal om handlingen i bogen. Stil åbne spørgsmål (f.eks. hvem er din bedste ven?

Hvordan er man en god ven? Hvad er en nabo? Hvad betyder at invitere?)

Hjælp dit barn med at strukturere hverdagen, så der bliver tid og ro til læsning. Sæt dig evt. selv og læs samtidigt. Vær nysgerrig på, hvordan læsestunden bliver rarest.

Er det under dynen inden sengetid, i sofaen med en forældre, ved bordet eller?

Forklar de ord og vendinger dit barn ikke kender. Lav ikke om på ordene, når du læser højt. Læs det, der står. Dit barn kan lære mange nye ord om dagen, hvis det får lov.

Børn har brug for voksne rollemodeller. Når vi læser på telefonen kan børn ikke se, hvad vi laver.

Dit barn skal se dig læse.

Læseudvikling

5.-6. klasse

Dit barn kan nu læse på egen hånd, men det har brug for, at du hjælper med at prioritere tid til læsning, da daglig læsning er i skarp konkurrence med andre aktiviteter, som dit barn også gerne vil have tid til.

Den nyeste undersøgelse af børn og unges læsevaner viser, at børn i 5.-6. klasse, gerne vil have forældrene til at sige SKAL til læsetid. De efterspørger derved hjælp til at prioritere deres tid.

Desuden viser den, at børn, der får læst højt hjemme, har størst læselyst og derfor får læsetrænet mest. Det er derfor vigtigt, at I stadig prioriterer fælles læseoplevelser. Hvis det er svært at finde tiden, kan I måske lytte til en lydbog sammen i bilen, eller mens I laver mad og ordner vasketøj.

Gode råd

Tag dit barn med på biblioteket og find bøger sammen. Spørg gerne en bibliotekar om hjælp. Derhjemme kan du lade dit barn finde spændende bøger på kulturrummet.dk/biblioteket/ eller i app'en Biblioteket.

Hvis dit barn trænger til læseinspiration kan I også benytte jer af <https://buggi.dk>, som du finder på bibliotekets hjemmeside under digitale tilbud til børn og unge. Lad dit barn læse selvstændigt, men tag del i læsningen ved at tale med dit barn om det læste. Vær en god læse-rollemodel for dit barn

Lad dit barn se dig læse i en fysisk bog. På den måde lærer dit barn, at læsning er oplevelse. Altså mere end feeds på sociale medier og søgen efter viden.

Hjælp dit barn med at strukturere hverdagen, så der bliver tid og ro til læsning. Sæt dig evt. selv og læs samtidigt. Vær nysgerrig på, hvordan læsestunden bliver rarest. Er det under dynen inden sengetid, sofaen med en forældre, ved bordet eller?

Spørg ind til, hvordan det går med hovedpersonen, hvad har hun/han lavet i dag, hvad tror du, der sker næstefter? Børn har brug for voksne rollemodeller. Når vi læser på telefonen kan børn ikke se, hvad vi laver. Derfor er det godt at have fysiske bøger til de voksne.

1.-3.klasse

FØR I LÆSER

Du hjælper dit barn med at forstå teksten, hvis I taler om bogen, før I læser den.

I kan for eksempel:

- læse bogens titel, forfatterens og illustratorens navn
- tale om billedet på bogens forside
- tale om, hvad bogen kan handle om
- læse på bogens bagside
- se på indholdsfortegnelse eller kapiteloversigt
- blade i bogen og tale om billederne
- tale om, hvad dit barn allerede ved om det, bogen handler om.

Hvad tror du, der sker i næste afsnit?

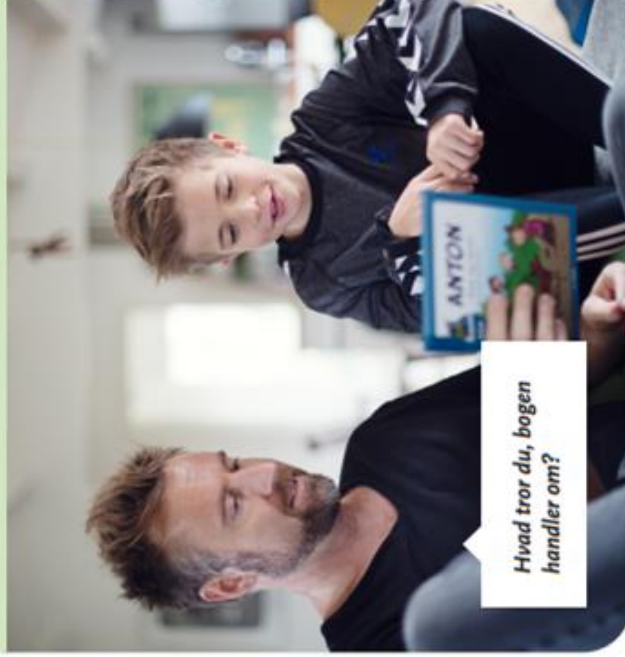
EFTER I HAR LÆST

Du hjælper dit barn med at forstå teksten, hvis I taler om bogen, efter I har læst den.

I kan for eksempel:

- tale om, hvad bogen handler om
- se på bogens billeder og tale om indholdet ud fra dem
- tale om ting dit barn genkender fra hverdagen eller andre bøger
- tale om det dit barn synes er mest spændende eller overraskende i bogen
- tale om nye ord og bruge ordene fra bogen i mange andre sammenhænge.

Du hjælper også dit barn, hvis I taler om, hvordan ord og bogstaver ser ud og lyder.

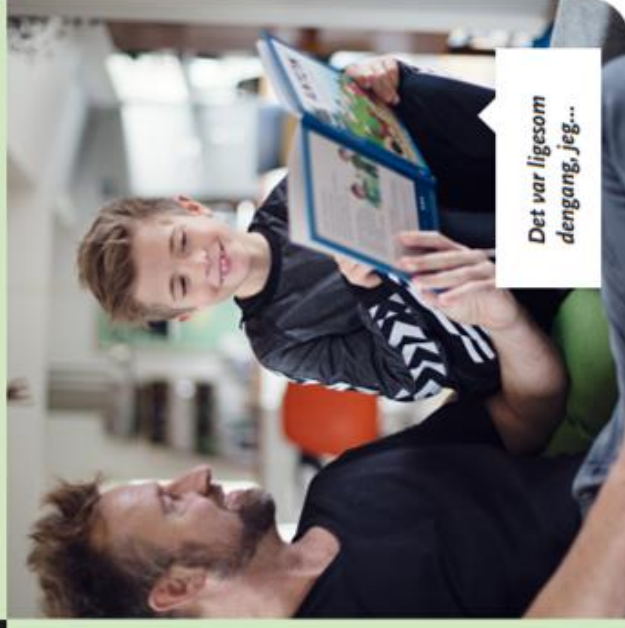
Hvad tror du, bogen handler om?

MENS I LÆSER

Du hjælper dit barn med at forstå teksten, hvis I taler om indholdet, mens I læser den.

I kan for eksempel:

- tale om, hvad ord eller vendinger betyder
- tale om, hvad I ser på billederne
- pege på billeder og tekst
- læse et afsnit ad gangen og tale om, hvad det handler om
- tale om, hvad I tror, det næste afsnit handler om. Måske kan overskriften på næste afsnit eller billederne hjælpe dit barn til at gætte og fortælle.

Det var ligesom dengang, jeg...

FØR I LÆSER

4. - 6.klasse

Du hjælper dit barn med at forstå teksten, hvis I taler om teksten, før dit barn læser den.

I kan:

- læse tekstens titel, forfatterens og illustratorens navn
- bladre og skimme teksten og illustrationer
- læse bogens bagside
- se på indholdsfortegnelse eller kapiteloversigt
- tale om, hvad teksten kan handle om
- tale om, hvad dit barn allerede ved om det, teksten handler om.

Jeg tror det næste afsnit handler om...

EFTER I HAR LÆST

Du hjælper dit barn med at forstå teksten, hvis I taler om teksten, efter dit barn har læst den.

I kan:

- tale om, hvad teksten handler om, eller hvad barnet har lært
- tale om indholdet i teksten ud fra illustrationer, grafer med videre
- tale om ting, dit barn genkender fra sin hverdag eller andre tekster
- tale om ting i teksten, der undrer dit barn
- tale om, hvad dit barn synes er mest interessant i teksten.

*Hvad tror du teksten handler om?
Hvorfor tror du det...?*

MENS I LÆSER

Du hjælper dit barn med at forstå teksten, hvis I taler om indholdet, mens dit barn læser den.

I kan:

- tale om, hvad ord eller udtryk betyder
- tale om illustrationer, grafer med videre
- læse et afsnit ad gangen og tale om, hvad det handler om
- tale om, hvad barnet tror, det næste afsnit handler om. Måske kan overskriften på næste afsnit hjælpe dit barn til at gætte og fortælle.

Nu ved jeg at... fordi...

Links og gode sider, til at søge mere viden om hvordan du støtter dit barns læsning.

Århus kommune - READ -18. maj 2022 — I READ får du inspiration til, hvordan du kan læse med dit barn. Forskning viser, at når du og dit barn læser sammen dagligt og taler om det ...(der er også små videoer)

<https://www.aarhus.dk/borger/pasning-skole-og-uddannelse/tidlige-indsatser/read-sammen-om-laesning/>

Læs løs

<https://laesloes.gyldendal.dk/foraelde>

Fri læsning - vejledning til forældre

<https://frilaesning.dk/artikler/1619991/Vejledning%20til%20for%C3%A6ldre/>

LÆS MED DIT BARN

Hvis dit barn læser
20 min. om dagen
omkring 2 timer om ugen

✶

så læser det
3.600 min. på et skoleår

og læser altså omkring
1.800.000 ord pr. år

Hvis dit barn læser
5 min. om dagen
omkring 35 min. om ugen

så læser det
180 min. på et skoleår

og læser altså omkring
282.000 ord pr. år

Hvis dit barn læser
Mindre end
10 min. om ugen

så læser det
900 min. på et skoleår

og læser altså omkring
8.000 ord pr. år

